

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА УЧИТЕЛИ

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР:
ПРОФ. ДН ДИМИТЪР ВЕСЕЛИНОВ

ПИСМЕН ИЗПИТ ПО НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА IV ПКС
(КОНСПЕКТ)

I. ТЕМИ:

1. Изучаване на естествените числа в I-IV клас

Понятието естествено число. Свойства на множеството на естествените числа. Разширяване и обогатяване на представата за естествените числа в I-IV клас – психологически и методически аспекти. Държавни образователни изисквания за резултатите от обучението при изучаване на естествените числа.

2. Изучаване на аритметичните действия с естествени числа в I-IV клас

2. 1. Изучаване на събиране и изваждане с числата до 20 в първи клас

Действията събиране и изваждане в множеството на естествените числа. Свойства на аритметичните действия събиране и изваждане в множеството на естествените числа. Методика на работа за овладяване на умения за събиране и изваждане с числата до 20 в I клас.

2. 2. Изучаване на алгоритмите за събиране и изваждане с двуцифрени числа във втори клас

Действията събиране и изваждане в множеството на естествените числа. Свойства на действията в множеството на естествените числа. Методика на работа за овладяване на умения за работа с алгоритмите за събиране и изваждане с двуцифрени числа във II клас.

2. 3. Изучаване на табличното умножение и деление във втори клас

Действията умножение и деление в множеството на естествените числа. Свойства на действията в множеството на естествените числа. Методика на работа за овладяване на таблицата за умножение и деление във II клас.

2. 4. Изучаване на свойствата на аритметичните действия и овладяване на умения за рационално смятане в I-IV клас

Аритметичните действия в множеството на естествените числа. Свойства на аритметичните действия и изучаването им в I-IV клас. Система от похвати за овладяване на умения за смятане в I-IV клас. Рационално смятане.

3. Текстовите задачи в обучението по математика в I-IV клас

3. 1. Овладяване на умения за решаване и съставяне на прости текстови задачи в I-IV клас

Място и роля на текстовите задачи в обучението по математика в I-IV клас. Система на работа с простите текстови задачи. Похвати за овладяване на умения за решаване и съставяне на прости текстови задачи.

3. 2. Овладяване на умения за решаване и съставяне на съставни текстови задачи във II-IV клас

Място и роля на текстовите задачи в обучението по математика в I-IV клас. Система на работа със съставните текстови задачи. Похвати за овладяване на умения за решаване и съставяне на съставни текстови задачи във II-IV клас.

4. Изучаване на елементи от геометрията в обучението по математика в I-IV клас

Теоретични основи на геометричните знания в началния етап на основната образователна степен. Специфика на работата по разширяване и обогатяване на представата за равнинните геометрични фигури в началната училищна възраст.

Формиране на умения за измерване и чертане. Особенности на задачите, свързани с изучавания геометричен материал.

5. Овладяване на умения за четене и писане с разбиране в I клас

5. 1. Овладяване на умения за цялостно четене и писане на думата и разбиране на нейното значение
5. 2. Овладяване на умения за четене с разбиране на изречения и кратки текстове

Лингвистични основи на началното ограмотяване (фонема – звук, звук – буква).

Същност на звуковия аналитико-синтетичен метод. Образователни дейности за овладяване на умения за цялостно четене, за синхронизиране на прочитане и разбиране и за свързване на смисъл и записване. Контрол и оценяване на знанията и уменията за четене и писане с разбиране в I клас.

6. Овладяване на граматични знания и умения за правилна употреба на изучавани езикови единици

6. 1. Овладяване на знания за съществително име и на умения за неговата правилна употреба в речта
6. 2. Овладяване на знания за прилагателно име и на умения за неговата правилна употреба в речта
6. 3. Овладяване на знания за глагол и на умения за неговата правилна употреба в речта
6. 4. Овладяване на знания за изречение и видове изречения и на умения за тяхното съставяне и употреба в речта

Лингвистична същност на езиковата единица (понятие и изучавани граматични признаци). Система на изучаване на езиковите единици по класове според учебната програма. Образователни дейности за овладяване на граматичното значение и граматичните признаци на изучаваните езикови единици, за приложение на знанията при изпълнение на езикови и речеви учебни задачи. Контрол и оценяване на граматическите знания и умения.

7. Овладяване на правописни и пунктуационни умения

7. 1. Овладяване на умения за правилно (според книжовните норми) писане на гласни и съгласни звукове в думите
7. 2. Овладяване на умения за правилно (според книжовните норми) писане на съществителни имена и глаголи
7. 3. Овладяване на умения за правилно писане на видове изречения по цел на изказване

Същност на българския правопис. Книжовна норма. Книжовни норми в учебното съдържание по Български език по класове. Образователни дейности за овладяване на правила за писане и за тяхното приложение при изпълнение на езикови и речеви задачи. Контрол и оценяване на правописните умения.

8. Овладяване на умения за писмено подробно преразказване на текст

Същност на преразказа. Система на техники за обучение за овладяване на умения за подробно преразказване по класове. Образователни дейности за мотивиране на преразказването, за овладяване съдържанието на текста за преразказване, за планиране на текста, за правилно писане на текста преразказ, за самопроверка и редактиране на преразказа.

9. Овладяване на умения за съчиняване на повествователен текст (приказка или разказ)

Съчиняването като творческа дейност. Система на техники за обучение за овладяване на умения за съчиняване на повествователен текст по класове. Образователни дейности за мотивиране на съчиняването, за натрупване на представи от конкретен източник (серия от картини, една сюжетна картина, лично преживяване, наблюдавана случка, дадено начало или край, по въображение), за подреждане и планиране на текста, за избор на съдържателни елементи и езикови средства, за правилно писане на текста съчинение, за самопроверка и редактиране на съчинението.

10. Овладяване на умения за откриване на епизодите в епическо произведение (басня, приказка, разказ, откъс от роман) във II-IV клас

Литературни родове (лирика, епос и драма) и техните видове. Жанрови разновидности на епоса, изучавани във II-IV клас. Композиционни особености на епическите

жанрове, достъпни за ученици в начална училищна възраст. Типове художествена реч според речта на героите (диалогична и монологична, пряка и непряка). Типове художествена реч според формата на изграждане (мерена – в стихове; немерена – в проза). Повествователни текстове в мерена реч (народна песен), повествователни текстове в немерена реч (басня, приказка, разказ, откъс от роман). Система от учебни дейности за откриване на епизодите в епическо произведение (подборно четене, преразказване, илюстриране със средствата на изобразителното изкуство, драматизиране и др.).

11. Овладяване на умения за определяне качествата на литературния герой във II-IV клас

Художествени образи и литературни герои като основни елементи на литературно-художествения текст. Видове литературни герои според вида на художественото произведение, изучавано във II-IV клас (лирически и епически). Видове герои според участието им в сюжета (главни и второстепенни). Видове герои според отношенията им към етическата опозиция добро-зло (положителни и отрицателни). Прилики и разлики между позицията на автора и ролята на разказвача. Типове и характери на литературните герои в литературата за деца, изучавана във II-IV клас (типове – без промяна в душевността и поведението на героя, характери – с промяна в душевността и поведението на героя). Система от учебни дейности за определяне качествата на литературния герой и за разпознаване на неговия вид (подборно четене, изразително четене, четене по роли, словесно (до)обрисувание, портретиране със средствата на изобразителното изкуство, словесно изразяване на лично отношение към литературния герой, драматизиране, съчиняване на приказка или разказ с познати литературни герои и др.).

12. Овладяване на знания за изразните средства на литературно-художествени произведения, изучавани във II-IV клас

Изразни средства, отличаващи художествената от нехудожествената реч – фигури и тропи. Фигури на художествената реч в изучавани литературни произведения във II-IV клас (олицетворение, сравнение, повторение, градация, преувеличение и преумаление, фразеологизми и идиоми и др.). Художествена лексика в

изучавани литературни произведения във II-IV клас (епитети, неологизми, архаизми, диалектизми, поетизми, синоними и антоними, звукоподражания и др.). Система от учебни дейности за разпознаване на специфичните изразни средства в литературата за деца, изучавана във II-IV клас – чрез вътрешнопредметни връзки между обучението по български език и обучението по литература (определение и епитет, степенуване и градация, художествени синоними и антоними, постоянни изрази и популярни фразеологизми, буквално и преносно значение на думите и т.н.) и чрез техники на разбиращо четене на литературно-художествения текст (речева характеристика на героя, речева характеристика на разказвача, символна функция на образите и героите в литературното произведение за деца).

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

За придобиване на IV професионалноквалификационна степен учителят следва да изяви професионалните си умения за интерпретация на научни проблеми от учебното съдържание по български език, литература и математика в I-IV клас и за конструиране в съответствие с тях на подходящи за образователния процес методически решения.

Кандидатът разработва писмено изложение по проблеми, свързани с професионалната му практика. Преди изпита комисията определя няколко теми, една от които се изтегля на лотариен принцип. Формулировката на темата е в обхвата на съдържанието на програмата, без да го повтаря.

Писмената работа трябва да съдържа изложение на частно-научния аспект на проблема и идеи за преподаването му в началното училище.

Изпитът е анонимен. Анонимността се разкрива, след като приключи проверката и се оформи оценката.

Писмената работа се проверява от всички членове на комисията и се оценява с консенсус. Оценките се оформят с точност до 0,50. Оценката се мотивира в рецензия, която отразява общото мнение на членовете на комисията. При преценката се взима

предвид и проявената от кандидата езикова култура (владее на книжовния български език) и умение за изграждане на писмен текст.

На кандидатите се присъжда IV професионалноквалификационна степен, ако получената оценка е най-малко много добър 4,50.

III. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Борисова, Т., Георгиева, Т. (съставители). Традиции и иновации в началното образование. Юбилеен сборник в чест на 70-годишнината на проф. д-р Стойка Здравкова. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2013

Георгиева, А. Обучението по извънкласно четене в началните класове. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2012

Георгиева, А. С. Теоретико – приложни аспекти на обучението по български език и литература в 1.– 4. клас (помагало за студенти). София, Авангард Прима, 2008

Димитрова, П., П. Книга за учителя по литература за втори клас, София, Просвета плюс /Голямото приключение/, 2017

Здравкова, Ст., Сотирова, М., Власева, Т... Книга за учителя. Български език, Читанка, 3. клас. София, Аноубис, 2018

Здравкова, Ст., Власева, Т., Тунева, Р. Български език и литература. Четене с разбиране. 2 клас /помагало/. София, Аноубис, 2013

Иванов, С. П., Велева, Т. П. Четене с разбиране. Тренировъчни задачи за 2. клас. Подготовка за PIRLS. София, Просвета, 2013

Иванова, Н., Нешкова, Р. Чета с разбиране. Литературни и езикови задачи за 2. клас. София, Рива, 2014

Игнатова, Д. Четене и специфичните му нарушения. Теоретични аспекти и социални перспективи. София, Парадигма, 2009

- Караангова, М. /редактор/ Сборник. Първа Национална конференция „Насърчаване на четенето“, Балчик – 2012. София, Център за развитие на човешките ресурси, 2014
- Славин, Р. Педагогическа психология. София, Наука и изкуство, 2004
- Танкова, Р, Власева, Т. Обучението по БЕЛ в началното училище. Проблеми и перспективи. Пловдив, Макрос 2000, 1997
- PISA. Подготви се за PISA! Четене. Примерни задачи от програмата за международно оценяване на учениците на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. София, Просвета, OESD, 2009
- Държавни образователни изисквания по БЕЛ- 1, 2, 3, 4 клас
www.lex.bg/index.php/bg/laws/ldoc/-549428735 , www.mon.bg/bg/100105
- Учебни програми за 1, 2, 3 клас. МОН www.mon.bg/bg/1, www.mon.bg/bg/28 ,
www.mon.bg/bg/1997
- Гочева, М., (2016) Формиране на правописни умения при изучаване на съгласни звукове, Том 3.
- Герджикова, М., С. Вълкова, Д. Василева, А. Янковска-Сенгалевич (2016) Книга за учителя по български език и литература за първи клас, изд. „Булвест 2000“, С.
- Димитрова, П. (2016) Книга на учителя по български език и литература, изд. росвета плюс, С.
- Димитрова, П., Л. Ковачева, М. Бончева, Н. Петрова (2016) Буквар за първи клас, С.
- Петкова, А. (2016) Равнище на формираност на правописните умения на второкласниците. В: Образование, кн. 3
- Черникова, А. (2007) Формиране на правописни умения у първокласници при изучаване на съществително и прилагателно име. В: Начално училище, кн. 4.
- Герджикова М., и др., Книга за учителя по български език и литература за втори клас, Булвест 2000,2017г.

- Петров П., Иновационни образователни технологии и интерактивни методи на обучение -теоретични и приложни аспекти, Авангард Прима, София,2017г.
- Проф. Иван Ангелов член-кор. на БАН „Икономическата политика на България като член на ЕС, Списание „Икономически алтернативи” бр.6, 2007;
- Маджаров, Радев, Новакова „Общи проблеми на методиката на обучението по математика”, 1994;
- Станчева – Първи стъпки в пазарната икономика чрез обучението по математика в IV клас, Пловдив 2007
- Вълкова, Т. Методика на обучението по математика (Частни методики). В., 2011
- Георгиева, М. Общи проблеми на методиката на обучението по математика в началното училище, Велико Търново, 2001.
- Новакова, З. Методика на обучението по математика в началните класове. С., Веда Словена – ЖГ, 1998.
- Ванева, В. Методика на обучението по математика в началните класове, Р., 2009
- Вълкова, Т. Текстовите задачи в 1-4 клас. Варна,1993.
- Вълкова, Т. Методика на обучението по математика в началните класове. Варна, 2007.
- Гарчева, Ю. Текстовите задачи в обучението по математика 1-4 клас. Просвета, 2007.
- Манова, А. Текстовите задачи в началното обучение по математика. Благоевград, 1995.
- Новакова,З., Методика на обучението по математика в началните класове,Хермес,2004

Издания на ДИУУ:

Диалогът в образованието - съвременност и перспективи. Съставители: Димитър Веселинов, Петър Петров, М. Тотоманова. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2021.

- Съвременният учител и предизвикателствата на информационното общество, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Квалификацията на учителите в Департамента за информация и усъвършенстване на учители, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Взаимодействието между средно и висше образование като фактор за повишаване качеството на образованието, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2019.
- Съвременни педагогически технологии в образованието, съставители: Росица Пенкова, Катя Стоянова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2018
- Модернизация на образованието, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2017
- Съвременното училище и квалификацията на учителите, съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2016
- Учителят и модернизиранието на образованието – национални и европейски практики съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2015
- Традиции и иновации в образованието, съставители: Даниела Миткова, Николина Цветкова
Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014
- 60 години Департамент за информация и усъвършенстване на учители, съставители: Росица Пенкова, Захари Захариев, Даниела Миткова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2013.
- Учителят: призвание, компетентност, признание, София, ДИУУ 2011

Списания:

Електронно списание на ДИУУ "i-Продължаващо образование", ISSN: 1312-899X,
<https://diuu.bg/emag/>